

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Соболя Романа Георгійовича на дисертаційну роботу Курила Дмитра Сергійовича «Інноваційні механізми публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Сучасний етап розвитку української державності характеризується кардинальними трансформаціями в системі публічного управління, що відбуваються під впливом глобальних процесів цифровізації та четвертої промислової революції. Цифрові технології радикально змінюють природу управлінських процесів, створюючи нові можливості для підвищення ефективності, прозорості та підзвітності органів публічної влади. Особливої актуальності ці процеси набувають у контексті забезпечення сталого регіонального розвитку, де традиційні механізми управління демонструють свою обмеженість у вирішенні комплексних соціально-економічних та екологічних проблем.

Актуальність тематики дослідження посилюється необхідністю гармонізації економічних, соціальних та екологічних цілей регіонального розвитку на основі принципів сталості, інклюзивності та збалансованості.

Виникає потреба у формуванні інноваційних механізмів публічного управління, які органічно поєднують переваги цифрових технологій з принципами належного врядування та багаторівневої координації. Особливого значення набуває розробка моделей, що забезпечують системну інтеграцію технологічних, інституційних та соціальних компонентів у цілісну екосистему цифрового врядування територіальним розвитком.

Військова агресія російської федерації проти України додала нових вимірів до проблематики цифровізації публічного управління. Руйнування традиційної інфраструктури, масштабні міграційні процеси, необхідність швидкого реагування на кризові виклики вимагають мобілізації всіх наявних ресурсів цифрових технологій для забезпечення ефективності управлінських рішень та координації дій різних рівнів влади. Цифровізація стає не просто інструментом модернізації, а критично важливим фактором забезпечення життєздатності системи публічного управління в екстремальних умовах.

Незважаючи на значну увагу науковців до окремих аспектів цифровізації та сталого розвитку, проблематика системної інтеграції цифрових технологій у механізми публічного управління регіональним розвитком залишається недостатньо дослідженою. Бракує комплексних наукових розвідок, які б пропонували цілісні моделі цифрової трансформації публічного управління з урахуванням специфіки українських реалій та глобальних тенденцій сталого розвитку.

Таким чином, дисертаційне дослідження Д.С. Курила присвячене надзвичайно актуальній проблематиці, що має вагоме теоретичне і практичне значення для модернізації системи публічного управління в Україні.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 243 сторінки друкованого тексту, у тому числі численні рисунки та таблиці, що ілюструють основні концептуальні положення дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади публічного управління сталим

регіональним розвитком в умовах цифровізації» автор досліджує сутність та особливості сталого регіонального розвитку в сучасних умовах, аналізує публічне управління як механізм забезпечення сталого розвитку регіонів та розкриває вплив цифровізації на трансформацію публічного управління. Заслуговує на увагу проведений автором глибокий аналіз еволюції теоретичних підходів до публічного управління регіональним розвитком, а також виявлення трансформації парадигм від традиційних централізованих моделей до інтегрованих екосистем цифрового врядування.

У другому розділі «Сучасний стан публічного управління сталим регіональним розвитком України та зарубіжний досвід у цій сфері» проаналізовано зарубіжний досвід публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації, здійснено оцінку рівня сталого розвитку регіонів України та діагностику ефективності чинної системи публічного управління. Важливим здобутком автора є компаративний аналіз міжнародних практик використання цифрових технологій у регіональному управлінні та виявлення універсальних принципів успішних моделей цифровізації.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення публічного управління сталим регіональним розвитком України на засадах цифровізації» дисертант визначає інноваційні механізми та інструменти публічного управління на основі цифрових технологій, пропонує вдосконалення організаційно-правового забезпечення та розробляє практичні рекомендації щодо реалізації запропонованих підходів. Особливої уваги заслуговує розроблена автором модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком, яка передбачає системну інтеграцію технологічного, інституційного та соціального компонентів у самоорганізовану мережеву систему з адаптивними властивостями.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки

України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідних робіт, що виконувалися в Навчально-науковому інституті (ННІ) «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Зокрема, у науково-дослідній роботі «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалось кафедрою публічної політики ННІ «Інститут державного управління» автором визначено основні напрями модернізації механізмів публічного управління регіональним розвитком та обґрунтовано концептуальні засади їх трансформації на основі цифровізації.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності, що забезпечується: ґрунтовним аналізом широкого кола наукових джерел (понад 200 найменувань, у тому числі значна частина іноземною мовою); коректним застосуванням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, включаючи діалектичний, системний, компаративний, структурно-функціональний аналіз, методи моделювання та експертних оцінок; логічною структурою дослідження, що забезпечує послідовний перехід від теоретичних засад до практичних рекомендацій; апробацією результатів дослідження на міжнародних наукових конференціях; публікацією основних результатів у наукових фахових виданнях.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Найбільш вагомими результатами дисертаційного дослідження, що характеризуються науковою новизною, є:

уперше:

розроблено модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком, яка на відміну від існуючих секторальних підходів та фрагментарних ініціатив цифровізації передбачає системну інтеграцію технологічного, інституційного та соціального компонентів у єдину самоорганізовану мережеву систему із зворотними зв'язками, здатну до адаптивної трансформації відповідно до викликів зовнішнього середовища та еволюції потреб територіальних громад через механізми машинного навчання та колективного інтелекту;

удосконалено:

концептуальні засади публічного управління сталим регіональним розвитком шляхом інтеграції принципів цифрової трансформації, що включають адаптивність до технологічних змін, data-driven підходи до прийняття рішень, цифрову інклюзивність та кіберстійкість;

систему критеріїв та індикаторів оцінки ефективності регіонального управління через включення показників цифрової готовності території, рівня впровадження електронного урядування, ефективності цифрової інфраструктури та цифрових компетенцій населення;

систему механізмів міжвідомчої та міжрівневої цифрової взаємодії в публічному управлінні регіональним розвитком шляхом розробки організаційно-технологічної моделі горизонтально-інтегрованих платформ обміну даними на базі сервісно-орієнтованої архітектури;

дістали подальшого розвитку:

методологічні підходи до управління регіональним розвитком через розробку концепції цифрової екосистеми територіального управління, що базується на принципах інтероперабельності, масштабованості та користувацько-орієнтованості;

узагальнення та аналіз зарубіжного досвіду публічного управління сталим регіональним розвитком шляхом інтеграції параметрів цифрової зрілості, рівня партисипації громадян, ефективності міжрівневої координації та результативності досягнення ЦСР;

підходи до використання технологій великих даних та геоінформаційних

систем у процесах стратегічного планування регіонального розвитку, що передбачає створення регіональних дата-хабів та впровадження інструментів предикативної аналітики.

6. Практичне значення одержаних результатів.

Цінність наукових результатів роботи полягає у тому, що розроблені дисертантом теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику на всіх рівнях територіального управління. Науково обґрунтовані рекомендації можуть бути використані: органами державної виконавчої влади – при формуванні та реалізації державної політики цифрової трансформації та сталого регіонального розвитку, розробці стратегій та програм на основі цифрових технологій; органами місцевого самоврядування – при впровадженні електронних послуг, розвитку цифрового врядування та смарт-міст; агенціями регіонального розвитку – при створенні цифрових платформ співпраці та використанні даних для планування; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців з цифрових компетенцій у сфері публічного управління.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті післявоєнного відновлення України, коли перед державою стоїть завдання створення сучасної цифрової моделі публічного управління, здатної забезпечити швидке та ефективне відновлення регіонів.

7. Дотримання академічної доброчесності.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні. Текст дисертації не містить неправомірних запозичень, а використання ідей та результатів інших авторів має відповідні посилання на джерела.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Д.С. Курила, вважаю за

необхідне відзначити окремі дискусійні положення:

1. Запропонована організаційно-технологічна модель горизонтально-інтегрованих платформ передбачає масштабну міжвідомчу взаємодію, проте недостатньо розкриває механізми подолання інституційного опору та відомчих бар'єрів. Враховуючи традиційну відомчу замкненість українського публічного управління, модель потребує доповнення конкретними інструментами забезпечення ефективної імплементації горизонтальної інтеграції на практиці.

2. У контексті забезпечення цифрової інклюзивності автор акцентує увагу на розвитку цифрових компетенцій населення, проте недостатньо розглядає специфічні потреби вразливих груп (людей похилого віку, осіб з інвалідністю, мешканців віддалених територій). Запропонована модель потребує доповнення спеціальними механізмами забезпечення доступності цифрових послуг для цих категорій населення.

Загалом дисертація підготовлена на високому науково-теоретичному рівні, висловлені зауваження здебільшого стосуються складності та багатогранності досліджуваної проблеми і жодним чином не применшують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи. Тому їх слід розглядати як пропозиції подальших наукових досліджень здобувача.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Курила Дмитра Сергійовича «Інноваційні механізми публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує актуальне науково-прикладне завдання в галузі публічного управління та адміністрування. Дисертація виконана на високому науково-теоретичному рівні, має наукову новизну та практичну значущість. За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про

затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього вважаю, що Курило Дмитро Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з
державного управління, доцент, доцент
кафедри публічної політики
ІНІ «Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Роман СОБОЛЬ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:16:21 05.08.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Соболь Р.Г._Курило.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 31.3 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Соболь Р.Г._Курило.docx
Розмір файлу без підпису: 29.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Соболь Роман Георгійович

П.І.Б.: Соболь Роман Георгійович

Країна: Україна

РНОКПП: 2822916773

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:15:13 05.08.2025

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 382367105294AF970400000032E81A00671CE403

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.04 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління, професору
Миколі ЛАТИНІНУ

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора
Бобровської Олени Юріївни на дисертаційне дослідження
Курила Дмитра Сергійовича «Інноваційні механізми публічного
управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації»,
подане до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, темами

Сучасний етап розвитку України характеризується масштабними трансформаціями в системі публічного управління, що відбуваються під впливом глобалізації, четвертої промислової революції та необхідності адаптації до європейських стандартів врядування. Цифрова трансформація публічного сектору стала не просто технологічним трендом, а стратегічним імперативом для забезпечення конкурентоспроможності держави та якості життя громадян.

Особливої актуальності питання цифровізації публічного управління набувають у контексті сталого регіонального розвитку. Традиційні механізми управління територіальним розвитком, засновані на ієрархічній вертикалі влади та галузевому підході, демонструють свою неефективність в умовах децентралізації, посилення міжрегіональної конкуренції та зростання складності суспільних проблем. Виникає потреба у формуванні нової інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком, яка забезпечить ефективну координацію між рівнями влади, стимулюватиме міжсекторне партнерство та використання інноваційних управлінських технологій на основі даних-орієнтованих підходів.

Актуальність проблематики посилюється також необхідністю впровадження в Україні принципів сталого розвитку та цифрової трансформації, які передбачають інтеграцію економічних, соціальних та екологічних цілей через застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Четверта промислова революція кардинально змінює природу соціально-економічних процесів, роблячи їх більш динамічними, мережевими та непередбачуваними, що вимагає від системи публічного управління принципово нових можливостей швидкого реагування, адаптації та навчання.

Особливої актуальності проблеми модернізації публічного управління регіональним розвитком набувають в умовах збройної агресії російської федерації проти України. Військові дії завдали значної шкоди інституційній, економічній та соціальній інфраструктурі регіонів, спричинили масштабні міграційні процеси, порушили систему управління на місцевому рівні. За таких обставин критично важливим є формування адаптивної моделі управління, яка дозволить не лише відновити управлінську спроможність, але й забезпечити структурну модернізацію системи публічного управління відповідно до європейських стандартів та принципів належного врядування на основі цифрових технологій.

Незважаючи на значну увагу науковців до різних аспектів цифровізації та регіонального розвитку, проблематика формування інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком в умовах суспільних трансформацій залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують глибшого вивчення питання створення моделей, що забезпечують системну інтеграцію технологічного, інституційного та соціального компонентів у самоорганізовану мережеву систему, механізми горизонтально-інтегрованих платформ обміну даними, інструменти використання технологій великих даних та геоінформаційних систем у стратегічному плануванні. Це й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження та визначило його основні завдання.

Дисертаційна робота Курила Д.С. виконана відповідно до науково-дослідної роботи кафедри публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за темою «Публічне управління в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U007246), в межах якої автором визначено основні напрями модернізації механізмів публічного управління регіональним розвитком та обґрунтовано концептуальні засади їх трансформації на основі цифровізації.

Представлене дослідження також відповідає пріоритетним напрямам розвитку науки в Україні, зокрема, напряму «Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави», затверджене Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження Курила Д.С. характеризуються високим ступенем обґрунтованості, що забезпечується комплексним характером проведеного дослідження, глибоким

аналізом теоретичних та методологічних засад цифровізації публічного управління регіональним розвитком, використанням широкої емпіричної бази.

Автор продемонстрував високий рівень наукової компетентності, глибоке знання предмета дослідження та вміння застосовувати сучасні наукові методи. У роботі використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема: діалектичний метод для дослідження еволюції теоретичних підходів до цифровізації публічного управління регіональним розвитком, системний аналіз для визначення сутності та структури інтегрованої екосистеми цифрового врядування, метод порівняльного аналізу для вивчення зарубіжного досвіду використання цифрових технологій у регіональному управлінні, статистичний аналіз для оцінки ефективності функціонування механізмів управління, структурно-функціональний аналіз для визначення компонентів моделі інтегрованої екосистеми, методи моделювання для розробки концептуальної моделі цифрового врядування, метод експертних оцінок для верифікації розроблених підходів та рекомендацій.

Інформаційну базу дослідження становлять закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері цифровізації, стратегічні документи регіонального розвитку, статистичні дані Державної служби статистики України та Мінцифри, аналітичні матеріали міжнародних організацій з питань цифрової трансформації, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених з проблематики дослідження. Список використаних джерел, що налічує понад 200 найменувань, з яких значна частина іноземною мовою, свідчить про глибоке опрацювання автором предмета дослідження та врахування як класичних, так і найсучасніших підходів до проблематики цифровізації публічного управління.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, що дозволяє комплексно вирішити поставлені дослідницькі завдання. Зміст розділів та підрозділів повністю відповідає темі дослідження та забезпечує досягнення поставленої мети – обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо модернізації механізмів публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації.

У першому розділі «Теоретичні засади публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації» автор здійснює глибокий аналіз сутності та особливостей сталого регіонального розвитку в сучасних умовах, досліджує публічне управління як механізм забезпечення сталого розвитку регіонів та аналізує вплив цифровізації на трансформацію публічного управління. Особливо цінним є виявлення автором трансформації парадигм публічного управління регіональним розвитком: від традиційної централізованої моделі управління, заснованої на ієрархічній вертикалі влади та

галузевому підході, до інтегрованої екосистеми цифрового врядування, що поєднує принципи даних-орієнтованості, мережевої взаємодії та адаптивності.

Заслуговує на увагу ґрунтовний аналіз еволюції теоретичних підходів до публічного управління регіональним розвитком – від традиційних адміністративно-бюрократичних моделей до сучасних концепцій цифрового врядування, використання великих даних та штучного інтелекту в управлінні. Автор переконливо доводить, що класичні моделі, засновані на централізованому плануванні та прямому державному регулюванні, змінилися інноваційними підходами, які використовують потенціал цифрових технологій для підвищення ефективності, прозорості та залучення громадян до процесів управління.

Значним науковим доробком є систематизація впливу цифровізації на трансформацію принципів, методів та інструментів публічного управління. Автором виявлено фундаментальні зміни в механізмах публічного управління регіональним розвитком: трансформацію нормативно-правового механізму через адаптацію законодавства до вимог цифрової епохи, еволюцію інформаційно-аналітичного механізму від паперового документообігу до інтегрованих систем обробки великих даних, трансформацію організаційно-інституційного механізму через впровадження горизонтально-інтегрованих платформ міжвідомчої взаємодії.

У другому розділі «Сучасний стан публічного управління сталим регіональним розвитком України та зарубіжний досвід у цій сфері» дисертант досліджує зарубіжний досвід публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації, здійснює оцінку рівня сталого розвитку регіонів України та діагностику ефективності чинної системи публічного управління. Цінним науковим доробком є компаративний аналіз зарубіжних моделей, що дозволив виявити універсальні принципи успішних практик: поєднання довгострокового стратегічного планування з цифровими технологіями, розвиток електронного урядування, використання великих даних для аналізу та прогнозування, впровадження цифрових платформ участі громадян.

Важливим здобутком розділу є розроблена система критеріїв та індикаторів оцінки ефективності публічного управління регіональним розвитком в умовах цифровізації, яка доповнює традиційні економічні показники індикаторами цифрової готовності території, рівня впровадження електронного урядування, ефективності цифрової інфраструктури та цифрових компетенцій населення. Автором виявлено глибокі диспропорції у сталому розвитку регіонів України за всіма основними показниками, що актуалізує необхідність модернізації механізмів публічного управління.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення публічного управління сталим регіональним розвитком України на засадах цифровізації» автор пропонує впровадження інноваційних механізмів та інструментів публічного управління на

основі цифрових технологій, вдосконалення організаційно-правового забезпечення та практичні рекомендації щодо реалізації інноваційних механізмів. Особливо вагомим науковим внеском є розроблена модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком, що забезпечує системну інтеграцію технологічного, інституційного та соціального компонентів у самоорганізовану мережеву систему із зворотними зв'язками.

Заслугує на увагу запропонована автором організаційно-технологічна модель горизонтально-інтегрованих платформ міжвідомчого та міжрівневого обміну даними на базі сервісно-орієнтованої архітектури. Система забезпечує подолання інформаційної фрагментованості, семантичну інтероперабельність державних реєстрів та створення передумов для надання комплексних публічних послуг за принципом «єдиного вікна» з використанням технології API-менеджменту.

Висновки дисертації логічно впливають зі змісту роботи, відображають основні результати дослідження та відповідають поставленим завданням. Вони є достатньо обґрунтованими, мають теоретичну та практичну цінність, можуть бути використані для вдосконалення публічного управління сталим регіональним розвитком в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів

В дисертації отримано нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне науково-прикладне завдання – теоретичне обґрунтування концептуальних засад та розробка практичних рекомендацій щодо модернізації механізмів публічного управління сталим регіональним розвитком на основі цифровізації.

Безперечною новизною роботи є те, що автором *вперше* розроблено модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком, яка на відміну від існуючих секторальних підходів та фрагментарних ініціатив цифровізації передбачає системну інтеграцію технологічного (цифрові платформи, великі дані, ІІТ, блокчейн, ГІС), інституційного (нормативно-правове середовище, організаційні структури, бізнес-процеси) та соціального (цифрові компетенції, культура взаємодії, механізми е-участі) компонентів у єдину самоорганізовану мережеву систему із зворотними зв'язками, здатну до адаптивної трансформації відповідно до викликів зовнішнього середовища та еволюції потреб територіальних громад через механізми машинного навчання та колективного інтелекту (стор. 187-202).

До раніше не захищених наукових положень дисертації Д.С. Курила також можна віднести *удосконалення*: концептуальних засад публічного управління сталим регіональним розвитком шляхом інтеграції принципів

цифрової трансформації, що включають адаптивність до технологічних змін, data-driven підходи до прийняття рішень, цифрову інклюзивність та кіберстійкість, що дозволяє забезпечити синхронізацію процесів регіонального розвитку з глобальними трендами цифровізації та підвищити спроможність регіонів до ефективного використання цифрових можливостей для досягнення цілей сталості (стор. 60-82); системи критеріїв та індикаторів оцінки ефективності регіонального управління через включення показників цифрової готовності території, рівня впровадження електронного урядування, ефективності цифрової інфраструктури та цифрових компетенцій населення, що забезпечує комплексну оцінку спроможності регіонів до сталого розвитку в умовах цифровізації та дозволяє виявляти резерви підвищення управлінської ефективності (стор. 106-130); системи механізмів міжвідомчої та міжрівневої цифрової взаємодії в публічному управлінні регіональним розвитком шляхом розробки організаційно-технологічної моделі горизонтально-інтегрованих платформ обміну даними на базі сервісно-орієнтованої архітектури, що забезпечує подолання інформаційної фрагментованості, семантичну інтероперабельність державних реєстрів та створення передумов для надання комплексних публічних послуг за принципом «єдиного вікна» з використанням технології API-менеджменту та централізованого «озера даних» (стор. 171-186).

У дисертаційному дослідженні також *дістали подальшого розвитку*: методологічні підходи до управління регіональним розвитком через розробку концепції цифрової екосистеми територіального управління, що базується на принципах інтероперабельності, масштабованості та користувацько-орієнтованості, інтегрує різні цифрові платформи та сервіси у єдиний комплекс підтримки процесів планування та реалізації регіональної політики, що дозволяє підвищити координацію та ефективність управлінських рішень (стор. 151-170); узагальнення та аналіз зарубіжного досвіду публічного управління сталим регіональним розвитком шляхом інтеграції параметрів цифрової зрілості, рівня партисипації громадян, ефективності міжрівневої координації та результативності досягнення ЦСР, що дозволяє виявляти універсальні принципи успішних моделей та адаптувати їх до специфічних умов різних країн з урахуванням національного контексту та рівня інституційного розвитку (стор. 85-105); підходи до використання технологій великих даних та геоінформаційних систем у процесах стратегічного планування регіонального розвитку, що передбачає створення регіональних дата-хабів та впровадження інструментів предикативної аналітики, машинного навчання та цифрового моделювання сценаріїв для підвищення обґрунтованості управлінських рішень, включаючи механізми верифікації якості даних, забезпечення конфіденційності та етичного використання алгоритмів штучного інтелекту в публічному секторі (стор. 151-164).

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях та відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Основні положення та результати дисертаційного дослідження достатньо повно відображені у наукових публікаціях автора. За темою дисертації опубліковано 3 наукові статті у фахових виданнях України, одна стаття в інших виданнях та 2 тези доповідей на міжнародних наукових конференціях. Кількість та якість публікацій відповідають вимогам МОН України щодо висвітлення основних наукових результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Аналіз змісту опублікованих праць свідчить про їх відповідність темі дисертації та основним положенням, викладеним у роботі. Наукові публікації автора пройшли достатню апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях, що підтверджує їх наукову цінність та практичну значущість.

На основі аналізу тексту дисертації та наукових публікацій автора можна стверджувати про відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота є самостійним, оригінальним науковим дослідженням, виконаним з дотриманням принципів академічної доброчесності. Текст дисертації не містить запозичень без відповідних посилань, а використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела.

Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертаційне дослідження Курила Д.С. має вагоме значення для розвитку теорії та практики цифровізації публічного управління регіональним розвитком, а також для суспільства в цілому.

Для науки значення роботи полягає у збагаченні теоретико-методологічних засад публічного управління сталим регіональним розвитком новими концептуальними підходами та моделями в умовах цифровізації. Запропонована автором модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування, методологічні основи впровадження технологій великих даних та організаційно-технологічна модель горизонтально-інтегрованих платформ розширюють науковий інструментарій дослідження процесів цифрової трансформації публічного управління та підвищують прогностичний потенціал теорії публічного управління.

Розроблені автором теоретичні положення щодо впливу цифровізації на трансформацію системи публічного управління, еволюції механізмів регіонального розвитку та інтеграції різних компонентів цифрової екосистеми мають важливе значення для подальших наукових досліджень у цій сфері. Вони створюють теоретичне підґрунтя для розробки нових моделей та механізмів

публічного управління, адаптованих до викликів цифрової епохи.

Для практики результати дослідження мають значну цінність, оскільки можуть бути безпосередньо використані органами публічної влади для цифровізації управління регіональним розвитком. Запропоновані автором модель інтегрованої екосистеми, методологічні підходи до використання великих даних та механізми горизонтальної інтеграції можуть бути впроваджені в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, агенцій регіонального розвитку та інших інституцій.

Зокрема, результати дослідження можуть бути використані: органами державної виконавчої влади – при формуванні та реалізації державної політики цифрової трансформації та сталого регіонального розвитку, розробці стратегій та програм на основі цифрових технологій; органами місцевого самоврядування – при впровадженні електронних послуг, розвитку цифрового врядування та смарт-міст; агенціями регіонального розвитку – при створенні цифрових платформ співпраці та використанні даних для планування; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців з цифрових компетенцій у сфері публічного управління.

Для суспільства значення роботи полягає у формуванні теоретичного підґрунтя для підвищення ефективності публічного управління регіональним розвитком через цифровізацію, що має сприяти зростанню конкурентоспроможності регіонів у цифровій економіці, подоланню цифрового розриву, підвищенню якості публічних послуг та залучення громадян до процесів управління через цифрові платформи участі.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті післявоєнного відновлення України, коли стоять завдання не просто відбудови зруйнованої інфраструктури, а комплексної цифрової модернізації системи публічного управління відповідно до європейських стандартів. Запропоновані автором підходи та моделі можуть стати концептуальною основою для розробки та реалізації програм цифрової трансформації регіонів, забезпечення їх стійкості та конкурентоспроможності в умовах глобальних викликів цифрової епохи.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи отримані Курилом Д.С. результати виконаного ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, вважаємо за необхідне звернути увагу на певні дискусійні положення, що містяться в роботі:

1. У підрозділі 1.3 автор ґрунтовно аналізує вплив цифровізації на трансформацію публічного управління, проте недостатньо розкриває питання етичних аспектів використання штучного інтелекту в публічному секторі. Зокрема, потребують більш детального висвітлення механізми забезпечення справедливості алгоритмів, подолання алгоритмічних упереджень та забезпечення прозорості

автоматизованого прийняття рішень у контексті регіонального управління. Доцільним було б розглянути міжнародні стандарти етичного використання ІІІ в публічному секторі та механізми їх адаптації до українських умов.

2. У розробленій моделі інтегрованої екосистеми цифрового врядування недостатньо уваги приділено питанням кіберстійкості та забезпечення безперервності функціонування критичної інформаційної інфраструктури регіонів. В умовах гібридних загроз та кібератак це питання набуває критичного значення. Запропонована модель потребує доповнення механізмами резервування, відновлення після кіберінцидентів та забезпечення кіберстійкості на рівні окремих регіонів.

3. Автор пропонує створення регіональних дата-хабів як центрів компетенцій з обробки великих даних, проте недостатньо обґрунтовує економічну модель їх функціонування та механізми забезпечення фінансової сталості. Особливо актуальним це питання є для економічно слабших регіонів. Потребує додаткового обґрунтування підхід до подолання проблеми цифрового розриву між регіонами при впровадженні ресурсоемних технологічних рішень.

4. У дослідженні зарубіжного досвіду автор аналізує переважно практики розвинених європейських країн, проте недостатньо уваги приділено досвіду країн, що розвиваються, які стикаються з подібними до українських викликами обмеженості ресурсів та інституційної спроможності. Врахування досвіду таких країн могло б збагатити запропоновані рекомендації більш реалістичними та адаптованими до українських умов підходами.

Водночас, наведені зауваження суттєво не впливають на зміст дисертації, якість висновків та обґрунтованість положень наукової новизни, не знижують її наукової та практичної цінності, а радше відображають складність та багатоаспектність досліджуваної проблематики і можуть розглядатися як напрями подальших наукових розвідок.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота Курила Дмитра Сергійовича є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну цінність. Винесені на захист нові положення, висновки та рекомендації є достовірними, а декларована наукова новизна адекватно розкривається в роботі.

У дисертації вирішено важливе науково-прикладне завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні концептуальних засад та розробці практичних рекомендацій щодо модернізації механізмів публічного управління сталим регіональним розвитком на основі цифровізації. Запропонована автором модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування, методологічні основи

використання великих даних та організаційно-технологічна модель горизонтально-інтегрованих платформ становлять вагомий внесок у розвиток теорії та практики цифровізації публічного управління.

Рівень проведеного дослідження та його практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача, який продемонстрував глибоке знання предмета дослідження, володіння сучасними методами наукового пізнання, здатність до системного аналізу та синтезу нових наукових знань в галузі цифрової трансформації публічного управління.

За своїм змістом, структурою, методологічною основою, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, а також оформленням дисертаційна робота «Інноваційні механізми публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації» повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 р. № 759).

Виходячи з вищезазначеного, вважаю, що Курило Дмитро Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,
професор кафедри
економіки та економічної безпеки
Університету митної справи та фінансів,
доктор наук з державного управління,
професор

 О. Ю. БОБРОВСЬКА

Підпис О. Ю. Бобровської засвідчую:

Учений секретар Університету
митної справи та фінансів

 Т. В. Короткий

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 19:01:38 04.08.2025

Назва файлу з підписом: Відгук опонента_Бобровська_Курило.pdf
Розмір файлу з підписом: 257.9 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента_Бобровська_Курило.pdf
Розмір файлу без підпису: 224.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

П.І.Б.: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2726415301

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:01:37 04.08.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000000ECC2701B22C2F06

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
доктору наук з державного управління, професору
Миколі ЛАТИНІНУ

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора
Антонової Людмили Володимирівни на дисертацію Курила Дмитра
Сергійовича «Інноваційні механізми публічного управління сталим
регіональним розвитком в умовах цифровізації»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань
28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю
281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Сучасний етап розвитку публічного управління характеризується кардинальними трансформаціями, зумовленими впливом цифрових технологій на всі сфери суспільного життя. Четверта промислова революція радикально змінює природу управлінських процесів, створюючи нові можливості для підвищення ефективності, прозорості та відповідальності органів влади перед громадянами.

У контексті регіонального розвитку цифровізація набуває особливого значення, оскільки дозволяє подолати традиційні бар'єри територіального управління, забезпечити горизонтальну координацію між рівнями влади та створити нові форми участі громадян у процесах прийняття рішень. Одночасно з цим зростає потреба у забезпеченні сталого розвитку територій, що передбачає гармонізацію економічних, соціальних та екологічних цілей на основі принципів інклюзивності, збалансованості та довгострокової орієнтації.

Особливої актуальності проблематика цифровізації публічного управління набуває в українських реаліях, де відбуваються масштабні реформи децентралізації, формується нова архітектура територіальної організації влади, а необхідність швидкого відновлення після військових дій вимагає мобілізації всіх наявних ресурсів та інноваційних підходів до управління розвитком регіонів.

Водночас традиційні механізми публічного управління регіональним розвитком, засновані на ієрархічних структурах та галузевому підході, демонструють свою неспроможність ефективно відповідати на виклики цифрової епохи. Виникає потреба у формуванні принципово нових управлінських моделей, що органічно поєднують переваги цифрових

технологій з принципами сталого розвитку та належного врядування.

Незважаючи на значну увагу науковців до окремих аспектів цифровізації та регіонального розвитку, проблематика системної інтеграції цифрових технологій у механізми публічного управління сталим регіональним розвитком залишається недостатньо дослідженою. Це зумовлює актуальність та своєчасність обраної теми дисертаційного дослідження, яке спрямоване на розробку комплексних підходів до модернізації управлінських практик на основі інноваційних цифрових рішень.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційна робота Курила Д.С. виконана в рамках науково-дослідної роботи «Публічне управління в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U007246), що здійснювалася кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. У межах цієї роботи автором визначено основні напрями модернізації механізмів публічного управління регіональним розвитком та обґрунтовано концептуальні засади їх трансформації на основі цифровізації.

Тематика дослідження також відповідає пріоритетним напрямкам розвитку науки в Україні, зокрема напрямку «Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави».

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Курила Д.С. є комплексним дослідженням проблеми модернізації механізмів публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації. Наукові результати, отримані автором, базуються на сучасній методологічній основі та ґрунтуються на системному використанні загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Достовірність результатів забезпечується застосуванням діалектичного, системного, компаративного, структурно-функціонального аналізу, а також методів моделювання та експертних оцінок.

Структура дисертації є логічно обґрунтованою та послідовною, що забезпечує цілісність наукового викладу та ефективне досягнення поставленої мети через реалізацію чітко сформульованих завдань дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації» автор здійснює глибокий аналіз сутності та особливостей сталого регіонального розвитку, досліджує роль публічного управління як механізму забезпечення сталого розвитку регіонів та аналізує трансформаційний вплив цифровізації на систему територіального управління. Особливої цінності набуває виявлення автором еволюції парадигм публічного управління від традиційних ієрархічних

моделей до інтегрованих екосистем цифрового врядування.

Другий розділ присвячено комплексному аналізу сучасного стану публічного управління сталим регіональним розвитком в Україні та узагальненню зарубіжного досвіду. Автор здійснює компаративний аналіз міжнародних практик використання цифрових технологій у регіональному управлінні, проводить діагностику ефективності чинної системи управління в Україні та виявляє ключові проблеми і виклики цифрової трансформації.

У третьому розділі запропоновано авторське бачення напрямів удосконалення публічного управління сталим регіональним розвитком на засадах цифровізації. Обґрунтовано необхідність впровадження інноваційних механізмів та інструментів на основі цифрових технологій, вдосконалення організаційно-правового забезпечення та розроблено практичні рекомендації щодо реалізації запропонованих підходів.

У загальних висновках узагальнено основні наукові результати, які дозволили вирішити конкретне науково-прикладне завдання – теоретичне обґрунтування концептуальних засад та розробка практичних рекомендацій щодо модернізації механізмів публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації.

У цілому за своїм змістом дисертаційна робота відповідає спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

У дисертаційній роботі представлено обґрунтовані наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які відповідають вимогам до наукових досліджень рівня доктора філософії. Відповідно до поставленої мети, дисертантом здійснено комплексне теоретико-методологічне обґрунтування та практичне опрацювання підходів до модернізації механізмів публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації.

Автором розв'язано низку актуальних наукових завдань: розкрито сутність та особливості трансформації публічного управління під впливом цифровізації; обґрунтовано вплив цифрових технологій на підвищення ефективності управління регіональним розвитком; здійснено емпіричну діагностику стану цифровізації публічного управління в українських регіонах; узагальнено зарубіжний досвід використання цифрових технологій у регіональному управлінні; запропоновано систему практичних механізмів інтеграції цифрових інновацій у практику публічного управління; розроблено модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком.

Найвагомішим науковим здобутком, що характеризується науковою новизною, слід визнати розробку моделі інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком, яка вперше представлена як самоорганізована мережева система з адаптивними властивостями. Інноваційність полягає в системній інтеграції технологічного, інституційного та соціального компонентів у єдину функціональну систему, здатну до безперервного навчання та еволюції.

Крім того, в роботі удосконалено: концептуальні засади публічного управління сталим регіональним розвитком шляхом інтеграції принципів цифрової трансформації; систему критеріїв та індикаторів оцінки ефективності регіонального управління в умовах цифровізації; механізми міжвідомчої та міжрівневої цифрової взаємодії через розробку організаційно-технологічної моделі горизонтально-інтегрованих платформ.

Обґрунтованість положень і висновків підтверджується використанням автором широкої наукової бази, включаючи фундаментальні праці з публічного управління, цифрових технологій, регіонального розвитку, аналіз міжнародного досвіду та результати власних досліджень. Особливо варто відзначити опрацювання значного масиву зарубіжних джерел, що свідчить про врахування найсучасніших світових тенденцій у сфері цифровізації публічного управління.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження достатньо повно відображені у наукових публікаціях автора. Результати дослідження висвітлені у 6 публікаціях, з них 3 – у наукових фахових виданнях у галузі науки «Публічне управління та адміністрування». Кількість та якість публікацій відповідають вимогам МОН України щодо висвітлення основних наукових результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Аналіз змісту опублікованих праць свідчить про їх відповідність темі дисертації та основним положенням дослідження. Результати наукових досліджень отримали позитивну оцінку в процесі апробації на наукових конференціях, що підтверджує їх наукову цінність та практичну значущість.

Важливість для науки та практики одержаних автором дисертації результатів.

Результати дисертаційного дослідження Курила Д.С. мають як теоретичне, так і прикладне значення. У науковому вимірі автору вдалося здійснити комплексне теоретико-методологічне обґрунтування феномену цифровізації публічного управління, сформулювати новітні підходи до розуміння її ролі у забезпеченні сталого регіонального розвитку, а також систематизувати методи діагностики та оцінювання ефективності цифрових трансформацій в управлінні. На основі міждисциплінарного підходу дослідник інтегрує до концепції публічного управління технологічні, інституційні та соціальні чинники цифровізації.

Значущість отриманих результатів для практики полягає в їх прикладному спрямуванні на вдосконалення системи публічного управління регіональним розвитком в Україні. Розроблена автором модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування може бути використана органами державної влади та місцевого самоврядування при формуванні стратегій цифрової трансформації, впровадженні інноваційних управлінських

технологій, побудові ефективної системи міжрівневої координації.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті післявоєнного відновлення України, коли перед державою стоїть завдання не просто відбудови зруйнованої інфраструктури, а створення сучасної цифрової моделі публічного управління, здатної забезпечити швидке та ефективне відновлення регіонів.

Оформлення дисертації та дотримання академічної доброчесності.

Оформлення дисертації виконано згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України та не викликає принципових зауважень. Під час аналізу дисертаційної роботи та наукових праць здобувача встановлено, що текст дисертації не містить неправомірних запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і відповідає вимогам академічної доброчесності.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Дисертаційна робота Курила Д.С., як і будь-яке наукове дослідження, містить окремі дискусійні положення та аспекти, що можуть бути предметом наукового осмислення та подальшого поглиблення. Серед таких положень доцільно відзначити:

1. У роботі детально розроблено технологічні аспекти цифрової трансформації публічного управління, однак недостатньо уваги приділено соціально-психологічним чинникам сприйняття цифрових інновацій різними групами публічних службовців. Зокрема, не розглянуто механізми подолання опору змінам з боку досвідчених управлінців, які звикли працювати в традиційних парадигмах. Також потребує поглиблення аналіз впливу генераційних відмінностей на готовність до цифрової трансформації та розробка диференційованих підходів до навчання і перепідготовки кадрів різних вікових категорій.

2. Запропонована модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування передбачає високий рівень технологічної зрілості та ресурсного забезпечення, що може виявитися недосяжним для більшості українських регіонів у короткостроковій перспективі. Доцільним було б розробити поетапну стратегію впровадження з чітким визначенням пріоритетів, мінімальних технічних вимог та альтернативних сценаріїв для регіонів з різним рівнем готовності до цифровізації. Особливої уваги потребує питання забезпечення сумісності різних технологічних рішень в умовах обмежених бюджетних можливостей.

3. Автор акцентує увагу на перевагах горизонтальної інтеграції та мережових форм управління, однак недостатньо критично аналізує потенційні ризики розпорошення відповідальності та ускладнення процесів прийняття рішень в умовах надмірної децентралізації цифрових систем. Потребує додаткового обґрунтування оптимальний баланс між централізованими та децентралізованими елементами цифрової екосистеми, особливо в контексті забезпечення оперативності управлінських рішень у кризових ситуаціях.

4. Автор пропонує використання блокчейн-технологій для

забезпечення прозорості державно-приватного партнерства, проте недостатньо обґрунтовує техніко-економічну доцільність їх застосування в українських реаліях, враховуючи високі енергетичні витрати та складність імплементації. Доцільним було б розглянути альтернативні технологічні рішення для досягнення тих же цілей прозорості з меншими витратами.

Водночас зазначені зауваження мають переважно дискусійний характер, не знижують загальної наукової і практичної цінності виконаної роботи та не впливають на її цілісність і завершеність.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Курила Дмитра Сергійовича «Інноваційні механізми публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації» є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього, вважаю, що Курило Дмитро Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Професор кафедри обліку і аудиту
факультету економічних наук
Чорноморського національного
університету ім. Петра Могили
доктор наук державного управління, професор

Л.В. АНТОНОВА

Підпис Антонової Людмили Володимирівни.

засвідчую:

Вчений секретар

Вікторія ЧОРНА

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 19:23:13 31.07.2025

Назва файлу з підписом: +Відгук опонента_Антонова Л.В._Курило.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 222.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: +Відгук опонента_Антонова Л.В._Курило.pdf
Розмір файлу без підпису: 205.3 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: АНТОНОВА ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА

П.І.Б.: АНТОНОВА ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2824610700

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:23:12 31.07.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000064616201E6A93806

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Миколі ЛАТИНІНУ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Серенка Артема Олексійовича на дисертаційну роботу Курила Дмитра Сергійовича «Інноваційні механізми публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

В умовах глобальної цифрової трансформації та четвертої промислової революції відбуваються кардинальні зміни в системі публічного управління, що особливо яскраво проявляються на рівні регіонального розвитку. Традиційні механізми територіального управління, засновані на ієрархічних структурах, галузевому підході та централізованому прийнятті рішень, виявляються неспроможними ефективно відповідати на виклики сучасності. Цифрові технології відкривають принципово нові можливості для підвищення ефективності управлінських процесів, забезпечення прозорості та підзвітності органів влади, активізації участі громадян у процесах прийняття рішень.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю гармонізації процесів цифровізації з принципами сталого розвитку, що передбачає збалансоване врахування економічних, соціальних та екологічних факторів у довгостроковій перспективі. Сталий регіональний розвиток вимагає комплексного підходу, що інтегрує інноваційні технологічні рішення з усталеними принципами належного врядування, багаторівневої координації та партисипативного управління. Виникає потреба у розробці нових механізмів публічного управління, які органічно поєднують переваги цифрових технологій з вимогами забезпечення сталості та інклюзивності територіального розвитку.

Особливої актуальності проблеми цифровізації публічного управління регіональним розвитком набувають в українському контексті, де одночасно відбуваються процеси децентралізації влади, євроінтеграції та відновлення після

військових дій. Необхідність швидкого та ефективного відновлення зруйнованої інфраструктури, забезпечення координації між різними рівнями влади, мобілізації ресурсів для розвитку регіонів вимагає впровадження найсучасніших управлінських технологій та інноваційних підходів. Цифровізація може стати каталізатором не просто відновлення, а якісної модернізації системи публічного управління відповідно до європейських стандартів та глобальних трендів сталого розвитку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Тематика дисертаційного дослідження відповідає науково-дослідній роботі «Публічне управління в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0116U007246), яка здійснювалася на кафедрі публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. В рамках вказаної НДР дисертантом розроблено основні концептуальні підходи до модернізації механізмів публічного управління регіональним розвитком та сформульовано теоретичні засади їх трансформації на основі впровадження цифрових технологій.

Характеристика основних положень роботи

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації Д.С. Курила та виклад змісту є логічними та послідовними.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації» проаналізовано сутність та особливості сталого регіонального розвитку в сучасних умовах, досліджено публічне управління як механізм забезпечення сталого розвитку регіонів та розкрито трансформаційний вплив цифровізації на систему публічного управління. Автором здійснено глибокий аналіз еволюції теоретичних підходів до публічного управління регіональним розвитком та виявлено трансформацію парадигм від традиційних централізованих моделей до інтегрованих екосистем цифрового врядування.

У другому розділі «Сучасний стан публічного управління сталим регіональним розвитком України та зарубіжний досвід у цій сфері» досліджено зарубіжний досвід публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах цифровізації, здійснено оцінку рівня сталого розвитку регіонів України та проведено діагностику ефективності чинної системи публічного управління. Автором здійснено компаративний аналіз міжнародних практик використання цифрових технологій у регіональному управлінні та виявлено універсальні принципи успішних моделей.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення публічного управління сталим регіональним розвитком України на засадах цифровізації» визначено інноваційні механізми та інструменти публічного управління на основі цифрових технологій, запропоновано вдосконалення організаційно-правового забезпечення та обґрунтовано практичні рекомендації щодо реалізації інноваційних механізмів. Особливої уваги заслуговує розроблена автором модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Серед найбільш значущих наукових результатів, що мають наукову новизну, можна виділити такі:

вперше розроблено модель інтегрованої екосистеми цифрового врядування регіональним розвитком, яка, на відміну від існуючих секторальних підходів та фрагментарних ініціатив цифровізації, передбачає системну інтеграцію технологічного (цифрові платформи, великі дані, ІІТ, блокчейн, ГІС), інституційного (нормативно-правове середовище, організаційні структури, бізнес-процеси) та соціального (цифрові компетенції, культура взаємодії, механізми е-участі) компонентів у єдину самоорганізовану мережеву систему із зворотними зв'язками, здатну до адаптивної трансформації відповідно до викликів зовнішнього середовища та еволюції потреб територіальних громад через механізми машинного навчання та колективного інтелекту;

удосконалено:

концептуальні засади публічного управління сталим регіональним розвитком шляхом інтеграції принципів цифрової трансформації, що включають адаптивність до технологічних змін, data-driven підходи до прийняття рішень, цифрову інклюзивність та кіберстійкість, що дозволяє забезпечити синхронізацію процесів регіонального розвитку з глобальними трендами цифровізації;

систему критеріїв та індикаторів оцінки ефективності регіонального управління через включення показників цифрової готовності території, рівня впровадження електронного урядування, ефективності цифрової інфраструктури та цифрових компетенцій населення, що забезпечує комплексну оцінку спроможності регіонів до сталого розвитку в умовах цифровізації;

систему механізмів міжвідомчої та міжрівневої цифрової взаємодії в публічному управлінні регіональним розвитком шляхом розробки організаційно-технологічної моделі горизонтально-інтегрованих платформ обміну даними на базі сервісно-орієнтованої архітектури, що забезпечує подолання інформаційної фрагментованості та створення передумов для надання комплексних публічних послуг за принципом «єдиного вікна»;

дістали подальшого розвитку:

методологічні підходи до управління регіональним розвитком через розробку концепції цифрової екосистеми територіального управління, що базується на принципах інтероперабельності, масштабованості та користувацько-орієнтованості;

узагальнення та аналіз зарубіжного досвіду публічного управління сталим регіональним розвитком шляхом інтеграції параметрів цифрової зрілості, рівня партисипації громадян, ефективності міжрівневої координації та результативності досягнення ЦСР;

підходи до використання технологій великих даних та геоінформаційних систем у процесах стратегічного планування регіонального розвитку, що передбачає створення регіональних дата-хабів та впровадження інструментів предикативної аналітики, машинного навчання та цифрового моделювання сценаріїв.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій Д.С. Курила дає змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та високим рівнем наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Основні положення та ідеї дисертаційної роботи апробовано на науково-комунікативних заходах. Результати дисертаційної роботи висвітлено у 6 публікаціях, у тому числі 3 статтях у наукових фахових виданнях України.

Практична значущість одержаних результатів.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що розроблені теоретичні положення та практичні рекомендації можуть бути використані органами державної виконавчої влади при формуванні та реалізації державної політики цифрової трансформації та сталого регіонального розвитку, розробці стратегій та програм на основі цифрових технологій, удосконаленні організаційно-правових механізмів публічного управління з використанням інноваційних технологій; органами місцевого самоврядування при розробці та впровадженні стратегій цифрової трансформації територіальних громад, формуванні регіональних екосистем цифрового врядування, розвитку електронних послуг та е-демократії; агенціями регіонального розвитку, громадськими організаціями, науковими установами при налагодженні цифрових платформ стейкхолдерської співпраці, впровадженні проєктів на основі великих даних та ШІ, розвитку цифрового

врядування; закладами вищої освіти при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування з акцентом на цифрові компетенції, регіонального управління в умовах цифровізації, публічної політики та gov-tech.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті післявоєнного відновлення України, коли перед державою стоїть завдання створення сучасної цифрової моделі публічного управління, здатної забезпечити швидке та ефективне відновлення регіонів з урахуванням принципів сталого розвитку.

Дотримання академічної доброчесності.

На підставі детального аналізу дисертаційної роботи та наукових праць здобувача встановлено відсутність будь-яких порушень принципів академічної доброчесності. У тексті дисертації не виявлено елементів плагіату, фальсифікації або фабрикації даних. Робота характеризується самостійністю виконання та оригінальністю наукових результатів, що підтверджує дотримання автором етичних стандартів наукової діяльності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Автор обґрунтовує необхідність переходу до підходів, заснованих на даних (data-driven підходів), у прийнятті управлінських рішень, проте недостатньо критично аналізує ризики «диктатури даних» та можливі негативні наслідки надмірної автоматизації управлінських процесів. Доцільним було б розглянути механізми збереження ролі людського фактору та професійного судження управлінців в умовах широкого впровадження алгоритмічних систем підтримки прийняття рішень.

2. У розробленій концепції централізованого «озера даних» недостатньо розкриті механізми забезпечення балансу між централізацією даних для підвищення ефективності аналітики та принципами децентралізації, які є основою реформи місцевого самоврядування в Україні. Потребує додаткового обґрунтування співвідношення між концентрацією даних на центральному рівні та ідеологією децентралізації влади.

У цілому вказані зауваження не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

Загальні висновки.

Рецензована дисертація Курила Дмитра Сергійовича є завершеною науково-дослідною роботою, має наукову новизну і практичну значущість. Зміст повністю відображає основні наукові положення дисертації. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і грамотною українською мовою. Стиль викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий.

У цілому дисертаційна робота Курила Дмитра Сергійовича «Інноваційні механізми публічного управління сталим регіональним розвитком в умовах

цифровізації» за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у публікаціях здобувача, обсягом і якістю оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Вважаю, що Курило Дмитро Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з
державного управління, доцент,
доцент кафедри публічної політики
ННІ «Інститут державного
управління» Харківського
національного університету імені
В. Н. Каразіна

Артем СЕРЕНОК

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:43:39 04.08.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_Серенок А.О._Курило-03.08.25.docx.asice
Розмір файлу з підписом: 29.4 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Серенок А.О._Курило-03.08.25.docx
Розмір файлу без підпису: 27.1 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: СЕРЕНОК АРТЕМ ОЛЕКСІЙОВИЧ

П.І.Б.: СЕРЕНОК АРТЕМ ОЛЕКСІЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2889706577

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 21:43:36 04.08.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000052B99B01C5DAB105

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Серійний номер носія особистого ключа: 014

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00